

Jordbruksutskottets betänkande

1984/85:20

om bevarandet av fjällnära skogar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sju under allmänna motionstiden 1984 väckta motioner med krav på åtgärder till skydd för de fjällnära skogarna.

Utskottet understryker att det finns anledning att iakttäta stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i nämnda områden. Utskottet uttalar sig bl. a. för en utveckling och effektivisering av samrådsförfarandet mellan skogsbruk och rennärning. Utskottet förordar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet sålunda anfört. Med hänvisning till gjorda inventeringar m. m. samt till den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötselområdet föreslår utskottet dock att motionerna lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida. Till betänkandet har fogats tre reservationer och två särskilda yttranden.

I ärendet har utskottet inhämtat yttrande från konstitutionsutskottet. Detta yttrande (KU 1984/85:1 y) är fogat som *bilaga* till detta betänkande.

Motionerna

I motion 1983/84:452 av Martin Olsson och Karin Israelsson (båda c) yrkas att riksdagen uttalar sig för att — i avvaktan på ställningstagande till pågående utredningars förslag — inga avverkningar, vägdragningar eller andra skogsbruksåtgärder får ske i de fjällnära skogar där intresseomsättning föreligger mellan naturvårds- eller rennäringensintressen å ena sidan och skogsbruksintressen å den andra sidan.

I motion 1983/84:504 av Anita Bråkenhielm och Blenda Littmarck (båda m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 3), att riksdagen hos regeringen anholder om åtgärder för att på sätt som i motionen anförts hindra kortsiktigt motiverat överutnyttjande av de fjällnära skogarna.

I motion 1983/84:680 av Börje Hörnlund och Per-Ola Eriksson (båda c) yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att domänverket genom ägande eller långtidsarrende bör upplåta de fjällnära skogarna till ortsbefolkningen och att skogarna bör skötas med småskaliga metoder.

I motion 1983/84:847 av Margot Wallström m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande bevarande av fjällskogar.

I motion 1983/84:849 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 3), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avverkning ovanför den gamla skogsodlingsgränsen samt stamvis blädning.

I motion 1983/84:902 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 5), att riksdagen hos regeringen begär att inventerings- och planeringsarbetet för fjällskogarna snarast genomförs och att ett säkerställande program fastläggs samt att i avvaktan härpå sådana avverkningar inte tillåts som naturvårdens och rennäringens företrädare motsätter sig.

I motion 1983/84:1854 av Tore Nilsson och Hans Wachtmeister (båda m) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär utredning om huruvida avverkning av den fjällnära skogen är tillåtlig enligt naturvårdslagen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att avverkningarna skall inställas i avvaktan på den begärda utredningen.

Inkomna skrivelser, uppvaktning

I detta ärende har till utskottet inkommit ett antal skrivelser från företrädare för vetenskap, naturvård och rennäring. I en skrivelse vänder sig sålunda forskare i ekologisk botanik vid Umeå universitet och i skoglig vegetationsekologi vid Sveriges lantbruksuniversitet mot en ytterligare expansion av skogsbruk till marker ovanför domänverkets tidigare skogsodlingsgräns. Kungl. vetenskapsakademien anför i en skrivelse att det vore ytterst angeläget med ett riksdagsuttalande om att det vetenskapliga skyddsvärdet hos naturtillgångarna i de fjällnära skogarna ges berättigad uppmärksamhet. Enligt akademien vore det också önskvärt att mer uppmärksamhet ägnades skyddsvärda områden på annan mark än statens och att naturvårdsintressena fick en lika stark ställning där som den staten såsom markägare har möjlighet att tillgodose.

Svenska naturskyddsföreningen hemställer för sin del att utskottet i sin behandling av motionerna beaktar vissa synpunkter som anförts av föreningen och uttalar sig för ett permanent skydd för de fjällnära barrskogarna genom inrättandet av en särskild naturvårdsgräns. Föreningen hemställer också att utskottet uttalar att inga ingrepp över huvud taget får ske i urskogsområdena Pärlälven, Dellikälven och Kirjesålandet.

I skrivelser från Svenska samernas riksförbund och Sáminuorra (Svenska samernas rikssamfund) betonas nödvändigheten av att riksdag och regering tar sitt ansvar och ger skogsbruket direktiv att anpassa sin verksamhet till de samiska näringarna. Annars finns det risk för att en kortsiktig utveckling av skogsindustrin kommer att döda en långsiktig

utveckling av rennäringen och därigenom utrota samerna som folk och deras kultur.

Utskottet har i förevarande sammanhang uppvaktats av Ungdomsaktionen för Europas skogar, bestående av företrädare för flera politiska partiers ungdomsförbund, Sáminuorra (Svenska samernas riksförbund), miljöorganisationer m. m. Aktionsgruppen har bl. a. förespråkat ett femårigt moratorium i fråga om avverkningar i de fjällnära skogarna.

Studieresa

I samband med beredningen av ärendet har utskottet företagit en studieresa till fjällnära barrskogar i Norrbottens län och Västerbottens län. Syftet har varit att få en belysning av de olika problem och möjligheter som möter vid skogsbruk i dessa trakter. Utskottet har därvid besökt ca 25 exkursionslokaler av skiftande slag: gran- och tallbestånd, urskog och färska hyggen, exempel på lyckade och misslyckade föröngningar under tidigare år, avverkningsmogen skog och naturreservat, skog som förvaltas av domänverket och allmänningsskog. I resan och i de diskussioner som fördes vid varje exkursionslokal deltog representanter på det lokala och regionala planet för kommuner, samebyar, revir och skogsallmänningar, på det regionala planet för länsstyrelser, skogsvårdsstyrelser och lantbruksnämnder samt på det centrala planet för skogsstyrelsen, statens naturvårdsverk, domänverket, Svenska samernas riksförbund och Skogsarbetareförbundet. Forskare vid lantbruksuniversitetet och vid universitetet i Umeå samt vid högskolan i Östersund deltog även i studieresan.

Bakgrund

Den svenska fjällnära naturskogen sträcker sig i nästan oavbruten följd längs hela den 100 mil långa fjällkedjan. Ovanför skogsodlingsgränsen finns drygt 2 miljoner ha mark med skog av olika slag. 1,5 miljoner ha består av produktiv skogsmark och omkring 0,5 miljoner ha av mindre produktiva impediment. 150 000 ha är produktiv skog som kan tänkas vara intressant för skogsbruket.

I övre Norrland, särskilt i inlandet upp mot fjällregionen där staten är den dominerande skogsägaren och domänverket alltså förvaltar stora områden, har också naturvården, rennäringen och friluftslivet stora intressen. Intressesättningarna där har under de senare åren skärpts.

Det finns flera skäl till detta. Ett är att domänverket planerar att föröngöra skog på arealer som under de senaste decennierna inte har varit aktuella för skogsbruk. Det ökade statliga ekonomiska stödet till skogsbruket kan vidare ha bidragit till det ökade intresset för skogsodling i dessa områden.

Domänverkets s. k. skogsodlingsgräns var en intern gränslinje på kronans mark som drogs upp i början av 1950-talet, då drygt 600 000 ha

produktiv skogsmark närmast fjällkedjan undantogs från gängse skogsbruk. Ovanför (väster om) denna gräns ansågs det saknas biologiska förutsättningar att till acceptabla kostnader åter få upp skog efter kalavverkning. Det framhölls dock att gränsen var av temporär natur och därför skulle komma att justeras allt efter förnyingsforskningens framsteg. Skogsodlingsgränsen har i viss mån förändrats genom åren. Under år 1977 startades en allmän översyn av gränsen, som resulterade i att den år 1980 upphörde att gälla som ekonomisk planeringsgräns för skogsbruket på statens mark och år 1982 även slopades som biologisk gräns för skogsbruket. Vid en inventering har domänverket bedömt att biologiska förutsättningar för ett normalt, uthålligt skogsbruk finns inom drygt 80 000 ha av ca 655 000 ha ovanför den f. d. skogsodlingsgränsen.

Inom det privata skogsbruket har en skogsodlingsgräns motsvarande domänverkets inte tillämpats. Såväl skogsbolag som allmänningar och privata skogsägare har sedan länge bedrivit skogsbruk inom de fjällnära områdena.

Gällande bestämmelser m. m.

Riksdagen fastlade år 1979, genom den nu gällande skogsvårdslagen (1979:429), riktlinjer för skogspolitiken. Enligt dessa skall skogsnäringen verka i överensstämmelse med de övergripande samhällsekonomiska målen och i samspel med andra sektorer. Målet för skogspolitiken är en varaktig, hög och värdefull virkesavkastning under hänsynstagande till naturvårdens och andra allmänna intressen. Detta fastställs i lagens inledningsparagraf. Enligt uttalanden i proposition 1978/79:110 med förslag om riktlinjer för skogspolitiken, m m. innebär detta att hänsyn skall tas bl. a. till rennäringen.

Vid sidan av den allmänna bestämmelsen om hänsynen till naturvärden finns i skogsvårdslagen särskilda regler för svårförnygrade skogar och skyddsskogar. Enligt 18 § får regeringen föreskriva att skog som är svår att förnygra på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs som skydd mot sand- eller jordflykt eller för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned skall avsättas som svårförnygrad skog eller skyddsskog.

Enligt 19 § får i svårförnygrad skog eller skyddsskog avverkning inte ske utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd. I samband med att tillstånd ges kan skogsvårdsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka olägenhet och trygga återväxten. Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

Bestämmelser om avverkning av skog på skogsmark ges i 12—17 §§ i skogsvårdslagen. Enligt den förstnämnda av dessa paragrafer får avverkning inte ske på annat sätt än genom 1. röjning eller gallring som främjar skogens utveckling, 2. slutavverkning som är ändamålsenlig för anläggning av ny skog. Enligt förarbetena till lagen innebär punkt 2 i normalfallet

trakthuggning med eller utan fröträäd. Det har dock befunnits angeläget att understryka att det inom fjällskogsområdena kan komma i fråga andra former av avverkning som bör jämföras med slutavverkning trots att en stor del av skogsbeståndet lämnas kvar. Det framhålls att nu nämnda avverkningsform, s. k. fjällskogsblädning, är avsedd att vara det enda undantaget från normalregeln.

Enligt 14 § första stycket skogsvårdslagen svarar skogsbrukens ägare för att slutavverkning bedrivs i lämplig omfattning så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas. Från denna regel får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge undantag.

Enligt 13 § skogsvårdsförordningen (1979:791) får skogsstyrelsen meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att avverka slutavverkningsmogen skog, bl. a. när den är av särskild betydelse från naturvårdssynpunkt.

Föreskrifter om gränserna för svårföryngrad skog och skyddsskog finns i förordningen (SKSFS 1983:1) om svårföryngrad skog och skyddsskog.

Enligt skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen (SKSFS 1983:2) avser tillståndsplikten enligt 19 § all slutavverkning och dessutom avverkning som sker för att mark skall tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion, bl. a. väggator. Med slutavverkning jämföras här den i det följande berörda s. k. fjällskogsblädningen. Avverkningstillstånd erfordras oberoende av avverkningens storlek. För att tillgodose skyddsintresset eller trygga återväxten kan skogsvårdsstyrelsen besluta om sättet för avverkningens utförande samt om de åtgärder som skall vidtas för att en tillfredsställande föryngring skall åstadkommas och inom vilken tid de skall vara utförda.

Då tillstånd till avverkning i svårföryngrad skog meddelas är det enligt skogsstyrelsens allmänna råd, med hänsyn till bl. a. bristen på fullt härdigt skogsodlingsmaterial, i regel påkallat att meddela föreskrifter om t. ex. hyggesstorlek, huggningsform, föryngringsmetod, trädslagsval, härkomst, plantantal och hjälpåtgärder.

Samspelet mellan rennäring och skogsbruk bygger som tidigare nämnts bl. a. på skogsvårdslagens inledningsparagraf såvitt avser skogsbrukets hänsyn till andra allmänna intressen. Motsvarande regel i rennäringslagen (1971:437) återfinns i lagens 65 § vari föreskrivs att det vid renskötselns utövande skall tas skälig hänsyn till andra intressen.

När det gäller skogsbrukets hänsynstaganden till rennäringen har skogsstyrelsen efter samråd med lantbruksstyrelsen utfärdat allmänna råd (SKSFS 1982:2) om samråd och om hänsynstagande vid slutavverkning, beståndsvård, beståndsanläggning och skogsvägbyggnad.

En särskild samrådsgrupp för skogsbrukets hänsynstagande till rennäringen har utarbetat en samrådsmodell som innebär att storskogsbruket inom renskötselområdet förutom planerade avverkningar även anmäler skogsvårdsåtgärder till resp. skogsvårdsstyrelse, som i sin tur sammanstäl-

ler uppgifterna och distribuerar dem till resp. sameby. På grundval härav sker sedan samråd mellan skogsägarna och samebyarna.

Det kan vidare nämnas att regeringen (industridepartementet) i november 1982 utfärdade vissa föreskrifter om avverkning ovanför skogsodlingsgränsen, enligt vilka domänverket, i avvaktan på resultatet av den då pågående urskogsinventeringen, skall före beslut om avverkning av skog och vägdragningar ovanför den tidigare s. k. skogsodlingsgränsen i varje särskilt fall samråda med berörd länsstyrelse. Sådant samråd har bl. a. ägt rum beträffande vissa områden inom kronoparken Kirjesålandet i Västerbottens län. Sedan naturvårdsverket reagerat mot vissa planer på avverkning inom området förklarade domänverket i februari 1983 att verket på grund av den speciella vikt som naturvårdsverket lade vid Kirjesålandet var berett att ytterligare uppskjuta samtliga avverkningsplaner inom området, så att särskilt tidsutrymme skapades för en utvärdering av området. Ett sådant uppskov kunde dock inte gälla längre än till hösten 1984, då olägenheterna annars enligt domänverkets uppfattning blev oacceptabelt stora.

I början av år 1984 startade en häftig debatt om det lämpliga i att ta tidigare nästan orörda skogar i bruk. Deras värde för naturvård, turism, forskning och renskötsel framhölls därvid. Vidare hävdade vissa kritiker att det var tveksamt om det var möjligt att på nytt åstadkomma ny skog på dessa marker efter en slutavverkning. Denna sistnämnda synpunkt gjorde att domänverket beslöt att tills vidare stoppa all verksamhet ovan den tidigare skogsodlingsgränsen samt inbjuda ett antal forskare att besöka de indelade skogarna för att där studera de faktiska förnyingsmöjligheterna under sommaren 1984.

Tidigare riksdagsbehandling, m. m.

Frågan om skogsarbeten i de fjällnära skogarna var förra året föremål för behandling i riksdagen i samband med prövningen av riksdagens revisorers förslag 1982/83:12 i anslutning till granskning av domänverket.

På näringsutskottets tillstyrkan (NU 1982/83:49) uttalade riksdagen med bifall till revisorernas förslag som sin mening att utredning skyndsamt borde göras och beslut fattas angående användningen av de skogsarealer i Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län som ligger ovanför gränsen för svärförnygrad skog i den fysiska riksplaneringen. I avvaktan på resultatet härav borde domänverket och övriga skogsägare iaktta restriktivitet vid utförande av skogsarbeten på berörda arealer. I detta ärende anförde jordbruksutskottet i yttrande 1982/83:2 y till näringsutskottet bl. a. att utskottet för sin del fann det naturligt att resultatet av den urskogsinventering som naturvårdsverket i samråd med skogsstyrelsen bedrev och vars sista fas bl. a. avsåg de områden varom här var fråga

avvaktades, innan man gick i författning om att vidta några ingripande skogsbruksåtgärder på berörda arealer. Detta borde gälla såväl avverkningar som vägarbeten.

Flera frågedebatter har på senare tid förekommit i riksdagen i fråga om åtgärder för att förhindra avverkning i fjällskogar.

I svar på fråga av Kerstin Ekman (fp) anförde jordbruksminister Svante Lundkvist den 27 oktober 1983 bl. a.

Jag besvarade den 10 februari i år en liknande fråga av John Andersson. Jag erinrade då om att riksdagens revisorer uttalat sig om de fjällnära skogarna i anslutning till sin granskning av domänverket. Enligt revisorerna borde en utredning genomföras för att åstadkomma en rimlig avvägning mellan naturvårds- och skogsbruksintressena. Därvid borde hänsyn också tas till sysselsättningsaspekter och till rennäringens och friluftslivets intressen. Revisorerna uttalade vidare att domänverket och övriga skogsägare borde iaktta restriktivitet vid utförandet av skogsarbeten på berörda arealer. Riksdagen har sedermera bifallit revisorernas förslag och regeringen har lämnat över riksdagens beslut till domänverket.

Det utredningsarbete som avsågs med riksdagsbeslutet pågår f. n. och det gäller främst inventering av urskogar och lavbärande skogar. Jag förutsätter att detta arbete genom berörda myndigheters försorg kommer att leda fram till en övergripande planering av skogsbruket inom aktuella områden.

Det ankommer på myndigheterna att bedöma frågor om avverkningar med tillämpning av gällande lagstiftning. Därvid bör självfallet beaktas också riksdagens nyssnämnda beslut och de resultat som erhålls genom utredningsarbete. Jag kommer att med uppmärksamhet följa utvecklingen på detta område.

I en följande replik anförde jordbruksministern att han ansåg det borde vara möjligt att utarbeta samordnade markanvändningsplaner eller handläggningsprogram för fjällan och skogen närmast fjällan. I avvaktan på en sådan planering måste, såsom också framgick av riksdagens uttalande, restriktivitet iakttas i fråga om avverkning i fjällnära skogar. Detta hade bl. a. lett till ökat samråd från domänverkets sida med andra myndigheter och sammanslutningar. Han anförde vidare.

I mars 1982 utfärdade skogsstyrelsen, under medverkan av bl. a. domänverket, allmänna råd om skogsbrukets hänsynstagande till rennäringen. Det ansågs nödvändigt med samråd mellan samebyarna och storskogsbruket om planerade skogsbruksåtgärder. Från den 1 juli 1983 har det anvisats en halv miljon kronor för att man skall kunna utveckla detta samråd bättre. Regeringen föreskrev i november 1982 att domänverket, i avvaktan på resultatet av den pågående urskogsinventeringen, före beslutet om avverkning av skog och vägdragningar ovanför den tidigare s. k. skogsodlingsgränsen i varje särskilt fall skall samråda med berörd länsstyrelse.

Fru Ekman återoppar Jokkmokksfallet. I det sammanhanget hade naturvårdsverket ingen invändning, utan här var det en fråga som stod mellan rennäringen och domänverket.

Den här frågan gav mig anledning att åter be lantbruksstyrelsen och domänverket att samråda kring dessa frågor, och det har resulterat i att

domänverket nyligen har utfärdat ytterligare direktiv angående avverkning av detta slag. I de fall enighet inte nås inom ramen för samrådsförfarandet mellan samerna och reviret, skall revirförvaltaren hänskjuta frågan till regionchefen som skall inhämta yttrande från lantbruksnämnden. Lantbruksnämnden, som sålunda i det här sammanhanget företräder rennäringen, skall därvid göra en sakprövning av frågan om vilken betydelse den aktuella skogsmarken har för rennäringen inom området. Detta är alltså vad vi nu har vidtagit för åtgärder.

Den 17 januari 1984 anförde jordbruksminister Lundkvist som svar på en fråga av Kerstin Ekman (fp) om domänverkets avverkningar i fjällnära skogsområden att ett totalstopp för avverkningarna i Norrlands inland enligt hans mening skulle föra för långt. Däremot var det viktigt att vara restriktiv i avvaktan på att underlag kom fram för bedömning av om det behövdes åtgärder med anledning av t. ex. begränsningar i tillgången på renbete.

I ett följande replikskifte förklarade jordbruksministern att det självfallet inte var avsikten att alla fjällnära skogar skulle avverkas. Vad som hade skett var att vi hade fått en inventering av urskogar och fjällnära skog och att vi snart också skulle få resultatet av den s. k. hänglavsinventeringen. Det var jordbruksministerns mening att de myndigheter som hade ansvaret här — lantbruksstyrelsen för rennäringen, skogsstyrelsen för skogsbruket och naturvårdsverket för naturvården — på basis av dessa inventeringar gemensamt skulle söka göra de avgränsningar och de bedömningar som skall göra det möjligt att få dessa frågor hanterade med hänsyn tagen till de olika intressen som gör sig gällande i detta sammanhang.

Utskottet

Inledning

Längs den ca 100 mil långa svenska fjällkedjan från Dalarna till nordligaste Lappland sträcker sig ett nästan oavbrutet bälte av s. k. fjällnära barrskogar. Dessa skogar har tidigare ansetts sakna biologiska förutsättningar för ett ekonomiskt acceptabelt skogsbruk. Skogarna, som i allt väsentligt är koncentrerade till områden ovan domänverkets tidigare skogsodlingsgräns — extrapolerad över andra ägargrupperns mark — omfattar drygt 2 miljoner ha skogsmark, varav 1,5 miljoner ha består av produktiv skogbevuxen mark. Resten betraktas som s. k. impediment. Staten är den dominerande ägaren av skogsmarken ovan skogsodlingsgränsen i alla berörda län utom i Jämtlands län. Fördelat i procent av arealen hänglavbärande barrskog utgör statens ägoinnehav i sistnämnda län 26 %. I Västerbottens län äger staten 92 % och i Norrbottens län 93 %, såvitt avser fjällbyar, och 89 % inom skogsbyarna.

Ett ökat intresse för att utnyttja de fjällnära skogarna i det gängse

skogsbruket har under senare år visats från skogsnäringens sida. Orsakerna härtill är flera. Kraven på tryggade sysselsättningsmöjligheter i Norrlands inland i förening med skogsindustrins behov av fortsatt försörjning med virkesråvara har sålunda blivit alltmer framträdande. Effektivare skogsförnyringsmetoder samt möjligheten att använda nya, för mark- och klimatförhållandena lämpade trädslag har också medverkat till att göra de fjällnära skogarna intressanta från skogsbrukssynpunkt.

Det statliga ekonomiska stödet till bl. a. skogsvård har också bidragit härtill. En ändrad prissättning på skogsbrukets produkter torde även vara en bidragande orsak. På grundval av en under slutet av 1970-talet gjord inventering har domänverket bedömt att biologiska förutsättningar för ett normalt uthålligt skogsbruk finns inom drygt 80 000 ha av ca 655 000 ha ovanför den f. d. skogsodlingsgränsen. Härav har dock, som framgår av det följande, omkring en tredjedel numera undantagits efter överenskomelse med statens naturvårdsverk.

Den fjällnära skogsregionen är inte bara av intresse för skogsbruket. Även rennäringen liksom naturvården och friluftslivet har stora intressen i området. Av naturliga skäl uppstår lätt motsättningar mellan företrädare för de olika intressena. Genom de aviserade planerna på ökat utnyttjande av de fjällnära skogarna för skogsbruk har motsättningarna skärpts. Från företrädare för naturvårdens intressen uttalas en påtaglig oro för att skogsbruk bedrivit efter moderna metoder kommer att åsamka oreparabla skador på den ömtåliga fjällskogen. Man pekar på att en genomgripande förändring kan förväntas för dessa marker dels genom ökat användande av trakthyggesbruk över stora sammanhängande ytor och tillämpning av vissa radikala markberedningsmetoder, dels genom att främmande trädslag introduceras i området. Vidare har sagts att orörda fjällskogsområden som f. n. inte är intressanta för skogsbruk kommer att indirekt beröras genom att nya vägar behövs till de produktiva enklaver som är avsidet belägna. Även från forskarhåll har framförts kritiska synpunkter mot de planerade skogsbruksåtgärderna i fjällskogarna.

Motionsyrkanden om avverkningsstopp m. m. i de fjällnära skogarna

Oro för att den del av den svenska naturen som de fjällnära skogarna representerar skall utsättas för oreparabla eller svårläkta skador genom de aktualiserade skogsbruksåtgärderna kommer bl. a. till uttryck i ett antal vid årets början väckta motioner. Flertalet innehåller yrkanden om uttalanden från riksdagens sida i syfte att förhindra avverkningar och andra typer av ingrepp eller åtgärder som kan skada framför allt naturvårdens och rennäringens intressen. I motion 452 av Martin Olsson och Karin Israelsson (båda c) hänvisas till att inventeringar pågår av urskogar och lavbärande skogar i fjällskogregionen. Motionärerna pekar även på den

år 1983 tillsatta samerättsutredningen. Enligt motionen bör riksdagen uttala sig för att — i avvaktan på de resultat pågående utredningsverksamhet leder till — inga avverkningar, vägdragningar eller andra skogsbruksåtgärder får företas i fjällnära skogar i de fall intresse motsättningar föreligger. Ett motsvarande yrkande läggs fram i motion 902 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp). Det framhålls att några avverkningar inte bör ske i avvaktan på ett säkerställandeprogram, om naturvårdens och rennäringens företrädare motsätter sig dessa. Enligt motionärernas mening måste det vidare slås fast att skogsavverkning inom s. k. obrutna fjällområden inte skall tillåtas. I motion 504 av Anita Bråkenhielm och Blenda Littmarck (båda m) framhålls att kortsiktiga sysselsättningshänsyn eller jakt efter marginalkvantiteter av virke inte får äventyra långsiktiga behov eller miljöhänsyn. Eftersom markägaren vad det gäller de fjällnära skogarna huvudsakligen är staten genom domänverket bör återhållsamhet här kunna åstadkommas genom direktiv från skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna, vilka senare i sin upplysningsverksamhet till det enskilda skogsbruket och dess organisation bör uppmärksamma riskerna med intensivt bruk av svaga marker.

Då det gäller den fjällnära skogen måste enligt motion 849 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkande 3 säkerhet skapas för att en återbeskogning efter kalavverkning är möjlig, annars finns risken att sådana områden blir ödelagda för all framtid. Därför bör ett avverkningsstopp tills vidare beslutas mot kalavverkning ovanför den gamla skogsodlingsgränsen. Det bör också närmare undersökas om det i vissa fall kan tillåtas stamvis blädning inom dessa områden. Om det senare anses möjligt bör regeringen enligt motionärernas mening ta initiativ till en ändring av skogsvårdslagen och till riksdagen lägga förslag därom. I motion 1854 av Tore Nilsson och Hans Wachtmeister (båda m) framhålls särskilt samernas intressen i de fjällregioner ovan den s. k. odlingsgränsen, som berörs av den planerade exploateringen för skogsbruksändamål. Enligt motionärernas mening bör riksdagen hos regeringen begära utredning om huruvida avverkning av den fjällnära skogen är tillätlig enligt naturvårdslagen. I avvaktan på den sålunda begärda utredningen bör avverkningarna inom området inställas.

I motion 849 (vpk) har också framkastats tanken på att i vissa fall tillåta s. k. blädning inom den fjällnära skogsregionen. Enligt motion 680 av Börje Hörnlund och Per-Ola Eriksson (båda c) skulle det vidare vara intressant att pröva den skogsskötselmetod som mera liknar småskogsbrukets i fjällnära skog, dvs. gallring, viss blädning samt mycket små kalytor.

Nuvarande ordning

Den nya skogsvårdslag som trädde i kraft den 1 januari 1980 innebär bl. a. att enhetliga regler numera gäller för allt skogsbruk inom landet oavsett vem som äger skogsmarken. Med stöd av nämnda lag har regering-

en som tidigare nämnts förordnat vad som skall betecknas som svårföryngrad skog. De fjällnära skogarna faller i sin helhet inom gränsen för vad som enligt nu gällande föreskrifter skall avses som dylik skog.

Inom svårföryngrad skog krävs skogsvårdsstyrelsens tillstånd för all avverkning utom röjning och gallring som främjar skogens utveckling. Tillstånd till avverkning får endast ges om betingelserna är sådana att tillfredsställande återväxt kan åstadkommas. I samband med att tillstånd till avverkning ges kan skogsvårdsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka olägenhet och trygga återväxten. I skogsvårdslagens inledningsparagraf, som anger de översiktliga riktlinjerna för skogsskötseln, fastslås den allmänna principen att skogsbruket är skyldigt att ta hänsyn till naturvårdens och andra allmänna intressen. Med stöd av skogsvårdsförordningen har skogsstyrelsen efter samråd med statens naturvårdsverk och andra berörda myndigheter, bl. a. riksantikvarieämbetet, meddelat vissa föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsmålingar och skogsbilvägars sträckning. Dessutom har skogsstyrelsen i mars 1982 efter samråd med lantbruksstyrelsen utfärdat allmänna råd om skogsbrukets hänsynstagande till rennäringen, vari bl. a. betonas nödvändigheten av att fasta, årliga samråd äger rum mellan samebyarna och storskogsbruket rörande planerade skogsbruksåtgärder inom renskötselområdet.

När det gäller skogsbrukets hänsynstagande till rennäringens intressen har fr. o. m. föregående budgetår resurser motsvarande en insats av ca 400 tjänstgöringsdagar eller 500 000 kr. per år ställts till berörda skogsvårdsstyrelser förfogande för utveckling av verksamheten.

Länsstyrelserna i vederbörande län har vidare i förekommande fall möjligheter att med stöd av naturvårdslagen ingripa mot planerade skogsavverkningar. Tillstånd enligt nämnda lag krävs dock inte såvida ej föreskrifter härom meddelats i samband med reservatsbildning eller liknande. Däremot ges länsstyrelsen möjlighet att i den utsträckning den önskar få till stånd ett samrådsförfarande enligt naturvårdslagen.

Enligt direktiv som domänverket efter samråd med lantbruksstyrelsen utfärdat skall, i de fall enighet inte nås inom ramen för samrådsförfarandet mellan samerna och ifrågakvarande revir, vederbörande revirförvaltare hänskjuta frågan till regionchefen, som skall inhämta yttrande från lantbruksnämnden. Lantbruksnämnden skall därvid göra en sakprövning av frågan om vilken betydelse den aktuella skogsmarken har för rennäringen i området. I sammanhanget bör vidare erinras om att regeringen (industri-departementet) hösten 1982 utfärdade vissa föreskrifter enligt vilka domänverket, i avvaktan på resultatet av då pågående urskogsinventering, före beslut om avverkning av skog och om vägdragningar ovanför den tidigare skogsodlingsgränsen i varje särskilt fall skulle samråda med berörd länsstyrelse.

Vissa inventeringar och andra utredningar m. m.

I en rapport (SNV PM 1511) har nyligen presenterats resultatet av den inventering av urskogsartad fjällnära barrskog, som under tiden juni 1981 till oktober 1982 utförts i naturvårdsverkets och skogsstyrelsens regi. Inventeringen är ett led i den landsomfattande urskogsinventering som pågått sedan år 1979. Syftet med ifrågavarande delprojekt inom urskogsinventeringen har varit att ge en samlad, länsövergripande redovisning av värdefulla skogar och urskogsartade barrskogsområden i zonen mellan domänverkets f. d. skogsodlingsgräns och den barrskogsbildande gränsen mot fjällen. Rapporten avses ligga till grund för markplanering och förslag om skydd av områden.

I rapporten föreslås att 64 urskogsområden om tillsammans 374 000 ha produktiv skogsmark och fjällbarrskog undantas från avverkning. Härav utgörs 85 % eller 317 000 ha av mark förvaltd av domänverket. Ca 40 000 ha, varav huvuddelen ovanför den tidigare skogsodlingsgränsen, utgörs av mark som är skogsindeldad och där domänverket avser bedriva skogsbruk. Efter överläggningar mellan verken avstår domänverket från vidare skogsbruk inom 22 100 ha av den skogsindelade arealen, och naturvårdsverket accepterar fortsatt skogsbruk på 12 800 ha. Av skogsmark under domänverkets förvaltning undantas därmed ca 300 000 ha från aktivt skogsbruk.

Uppgörelsen innebär att de båda verken kommit överens om att skydda 52 urskogsområden med en sammanlagd areal av 248 000 ha. De har emellertid ej kunnat enas om den framtida dispositionen för tre av de föreslagna urskogsområdena, nämligen Pärälven i Jokkmokks kommun, Dellikälven i Arjeplogs kommun och Kirjesålandet i Storumans kommun. I nyssnämnda urskogsområden har domänverket begärt att få driva skogsbruk inom en sammanlagd areal av ca 5 400 ha. Med hänsyn till dessa områdens såväl stora naturvärden som stora betydelse för ekonomi och sysselsättning har verken överlämnat avgörandet om områdenas framtida disposition till regeringen.

Den 15 november 1984 har regeringen därefter uttalat att skogsområdena Pärälven, Dellikälven och Kirjesålandet är av sådan betydelse från naturvårdssynpunkt att de skall bevaras för framtiden. I beslutet föreskriver regeringen att avverkning av skog inom dessa områden inte får ske. Vidare anförs att regeringen senare kommer att ta ställning till formerna för skydd och förvaltning av dessa tre områden liksom övriga 52 områden.

I sammanhanget bör nämnas att domänverket nyligen har fattat beslut om att avsätta ca 800 000 ha skogsmark som *domänreservat* längs fjällkedjan. Omkring 300 000 ha utgörs av s. k. fjällbarrskog närmast björkskogsbältet och ca 500 000 ha produktiv skogsmark ovanför den tidigare skogsodlingsgränsen. Gränsdragningsarbetet beräknas vara klart i slutet av 1986. Domänreservatet skall samordnas med de naturreservat, som blir följden av urskogsinventeringen.

På lantbruksstyrelsens uppdrag har vidare sedan våren 1982 genom berörda lantbruksnämnders försorg genomförts en *inventering av de hänglavbärande barrskogarna* inom det fjällnära området. För renskötseln är tillgången på trädlav av stor betydelse som utfodringskälla. Det primära syftet med trädlavsinventeringen har varit att få ifrågavarande skogar snabbt kartlagda och därigenom skapa ett säkrare underlag för det årliga samråd som skall äga rum mellan skogsbruk och rennäring. Lantbruksstyrelsen ser emellertid också hänglavsinventeringen — liksom den tidigare av naturvårdsverket och skogsstyrelsen redovisade urskogsinventeringen (SNV PM 1511) — som en viktig del i det beslutsunderlag som skall ligga till grund för hur skogsbruket bör bedrivas med hänsyn till andra markanvändningsintressen i det fjällnära området. Resultatet av lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas inventering av de hänglavbärande barrskogarna har nyligen redovisats i lantbruksstyrelsens meddelandeserie, 1984:4.

I utredningen ingick inte att utreda kvantiteten trädlav. En sådan *undersökning* har numera påbörjats av *renförsöksavdelningen vid lantbruksuniversitetet* med stöd av medel från skogsnäringen, i första hand domänverket. F. n. pågår arbete med en kvantitativ bedömning av trädlavs förekomsten på träden, och vidare undersöks i vilken utsträckning trädlaven faller ned på snön och blir tillgänglig som bete för renarna.

Under innevarande år prövas metoder för *framställning av markanvändningsplaner i fjällnära skogar*. Av intresse i detta sammanhang är ett på regeringens (bostadsdepartementet) uppdrag i Jämtlands län påbörjat försöksprojekt avseende upprättande av regionala handlingsprogram för fjällnära skogsområden. Vidare kan nämnas att 0,5 milj. kr. detta år satsats på försöksverksamhet med markanvändningsplanering inom skogsvårdsstyrelseorganisationen i Jämtlands och Norrbottens län. Enligt vad utskottet erfarit finns planer på igångsättning av motsvarande projekt i Västerbottens län. Skogsstyrelsen räknar i sin anslagsframställning för budgetåret 1985/86 med att verksamheten då bör kunna lämna försöksstadiet och övergå till en mera rutinlagd verksamhet för stora delar av de fjällnära skogsområdena.

Slutligen kan erinras om den *fjällutredning* som naturvårdsverket alltsedan 1970 på regeringens uppdrag bedriver. Under åren 1975—1983 har i naturvårdsverkets regi utförts en omfattande faktainsamling om naturförhållandena i fjällen och om fjällturismens förhållanden. Detta underlag om fjällen skall tillsammans med andra fakta sammanvägas till en naturvårdsplan som täcker hela fjällregionen, från riksgränsen i väster till odlingsgränsen i öster, och från Transtrand i söder till Trekrösöset i norr. Fjällutredningen kommer enligt uppgift att slutligt redovisas under år 1985. Inom ramen för denna utredning har redan framlagts en översiktlig naturvårdsplan jämte åtgärdsprogram beträffande Jämtlands läns fjälltrakter (SNV PM 1595).

Utskottets överväganden beträffande avverkning m. m. i de fjällnära skogarna

Utskottet vill för sin del understryka att de områden som innefattas i vad som allmänt kallas fjällnära skogar och som i huvudsak är belägna ovanför domänverkets gamla skogsodlingsgräns eller dess förlängning över icke statlig mark hör till de värdefullare områdena i vårt land. Inte minst det starka intresse som har kommit till uttryck i motioner till riksdagen, genom statligt initierade inventeringar, uttalanden från forskarhåll och på annat sätt visar detta. Områdenas värde är mångskiftande. De utgör ett exempel på en storslagen, i många fall förhållandevis orörd och unik natur. De väcker till följd härav ett ökande intresse, bl. a. på forskningens område. Områdena har också avgörande betydelse för den befolkning som skall tjäna sitt uppehälle här. Det gäller särskilt inom skogsbruket och den lokala skogsindustrin samt inom rennäringen. Dessa näringar ger inte bara sysselsättning i sig utan medverkar också till att stärka underlaget för annan sysselsättning och för nödvändig service i de glesbygder det här är fråga om. Det är mot denna bakgrund naturligt att intressesättningar uppstår. I och för sig är detta inte något unikt för det fjällnära skogsområdet.

Utskottet vill erinra om att skogsvårdslagens inledande paragraf uttryckligen stadgar att hänsyn skall tas inte bara till naturvårdens utan också till andra allmänna intressen. Skogsnäringen skall också verka i samspel med andra samhällssektorer. I enlighet härmed skall hänsyn tas till bl. a. rennäringen.

I sammanhanget kan erinras om att det inom bostadsdepartementet pågår arbete med ett förslag till en lag om hushållning med naturresurser. I denna lag avses ingå bl. a. regler som motsvarar riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen. I den nya lagen avses skogsmarken liksom jordbruksmarken få ett skydd mot exploateringsåtgärder. För att understryka att stor hänsyn skall tas till jord- och skogsbrukets intressen har bostadsministern i en kommentar till lagförslaget förklarat, att han anser att lagen bör ange att mångsidig användning av marken skall beaktas. Kombinerad användning av skogsmarken är, enligt bostadsministerns mening, som regel lämplig. Utskottet delar i princip det synsättet.

Enligt utskottets mening torde det emellertid inte vara lämpligt att lösa förekommande intressesättningar genom centrala direktiv på sätt förordas i flera av motionerna. Sedan riksintressena i fråga om områden som från allmän naturvårdssynpunkt anses skyddsvärda har tillgodosetts t. ex. på sätt som nyligen skett i fråga om vissa skyddsvärda urskogar på statens mark, måste problemen med lokala intressesättningar enligt utskottets mening lösas på annat sätt. Vad gäller eventuella konflikter mellan skogsbruket och rennäringen vill utskottet erinra om dåvarande departementschefens uttalanden i proposition 1978/79:110 om riktlinjer för skogspoli-

tiken m. m. i fråga om nödvändigheten av att sådana konflikter blir lösta på ett effektivt och smidigt sätt, bl. a. lokalt genom direkt kontakt mellan skogsägare och vederbörande sameby. Det stämmer också överens med utgångspunkterna för arbetet med att fullfölja den fysiska riksplaneringen.

Som i det föregående redovisats har under senare tid åtskilligt nytt framkommit som bör vara ägnat att medverka till att underlätta lösningen av lokala intressekonflikter. De inventeringar som har gjorts och det arbete som pågår med utveckling av en modell för markanvändningsplanering bör sålunda kunna utgöra grund för en mer övergripande bedömning som i sin tur kan tjäna som ledning i de avgöranden som i första hand måste ske lokalt. Många av de konflikter som i dag lyfts fram som exempel på oförenliga intressen borde ha kunnat undvikas om ett bättre fungerande lokalt samråd kommit till stånd med utgångspunkt i ett av samtliga parter allmänt accepterat faktaunderlag. Som rennäringens ekonomi är en väl fungerande dialog mellan rennäring och konkurrerande markanspråk ett centralt avsnitt i sökandet efter lösningar på konflikter rörande markanvändningen. Utskottet anser för sin del att tillståndsprövningen enligt 19 § skogsvårdslagen exempelvis borde kunna ske enklare och smidigare om skogsägaren alltid först samråder med berörd sameby. På så sätt skulle rennäringens önskemål i det särskilda fallet kunna stå helt klara redan då skogsvårdsstyrelsen inleder handläggningen av ärendet. Det har från samehåll anförts att samrådsförfarandet i många fall visat sig vara ett bräckligt instrument när det gäller att lösa konflikter. Svenska samernas riksförbund har sålunda framhållit att samrådet kommit för sent i hanteringen och på den lokala nivån oftare haft karaktären av delgivning/information från skogsbrukets sida än verkligt samråd. En sådan ordning är självfallet inte tillfredsställande. Som framgår av det föregående har medel anvisats för ytterligare utveckling och effektivisering av samrådsförfarandet mellan skogsbruket och rennäringen. Utskottet finner för sin del naturligt att samrådsförfarandet utvecklas till att omfatta alla skogsägare och inte enbart storskogsbruket samt i princip göras obligatoriskt inom renskötselns åretruntmarker. Hur detta praktiskt skall anordnas bör det ankomma på berörda myndigheter att avgöra med hänsyn till de i vissa fall splittrade äganderättsförhållandena. Med ett utförligt faktaunderlag som grund bör det kunna vara möjligt att undvika en för en samebys renskötsel i tiden och geografiskt alltför koncentrerad skogsbruksverksamhet.

Riksdagen uttalade sig förra året för att domänverket och övriga skogsägare iakttar restriktivitet vid utförande av skogsarbeten, bl. a. inom de områden varom nu är fråga, i avvaktan på utredning och beslut om användningen av berörda arealer (NU 1982/83:49). I enlighet med vad jordbruksutskottet i sammanhanget anförde (JoU 1982/83:2 y) borde detta gälla såväl avverkningar som vägarbeten. Såvitt avser sistnämnda typ av arbeten vill utskottet framhålla att en bedömning av vägprojekten ingår i skogs-

vårdsstyrelsernas tillståndsprövning enligt 19 § skogsvårdslagen.

Enligt utskottets mening finns det alltjämt anledning att iakttä stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de s. k. fjällnära skogarna.

Regeringens nyligen gjorda uttalande om att skogsområdena Pärälven, Dellikälven och Kirjesålandet skall bevaras för framtiden ger uttryck för samma synsätt.

Hur en mera återhållsam inriktning av skogsbruket inverkar på sysselsättningen i de fjällnära skogsområdena är inte helt entydigt. Utskottet vill i förevarande sammanhang dock peka på det behov av skogsvårdande åtgärder som föreligger, såväl ovanför som nedanför domänverkets tidigare skogsodlingsgräns. Det kan nämnas att domänverket i sina bokslutsdispositioner för 1983 tagit upp 100 milj. kr. i avsättning till en särskild skogsvårdsfond.

Utskottet vill i anslutning till vissa i motionerna 849 (vpk) och 680 (c) framförda förslag om s. k. blädning samt om prövning av småskogsbrukets skogsskötselmetoder i fjällnära skog anföra följande. Föryngring av skog ställer stora krav på kunskaper och noggrannhet beroende på markförhållanden, klimat, geografisk belägenhet, beståndshistorik m. m. i det enskilda fallet. Inte minst krävs ingående kunskaper om klimatsfaktorernas inverkan i sammanhanget. I de områden det här är fråga om måste angivna krav särskilt beaktas. Så har hittills inte alltid skett. Schablonmässigt handlande kan ge oreparabla skador i de fjällnära områdena. Insikten härom har ökat under senare tid, bl. a. som följd av de närmare studier som forskare och andra har gjort av föryngringsförhållandena i de trakter som har aktualiserats för avverkning. Allmän enighet synes nu råda om behovet av ett mera s. k. ståndortsanpassat skogsbruk. Häri ligger t. ex. en anpassning av hyggesstorleken, hänsyn även till lokalklimatet, val av rätt föryngringsmetod, trädslag och plantsort m. m. Som angetts i det föregående ger nuvarande skogsvårdslag möjlighet att i nu ifrågavarande områden i vissa undantagsfall tillämpa s. k. fjällskogsbädning om detta befinns vara det lämpligaste tillvägagångssättet.

Som i det föregående redovisats inbjöd domänverket i början av detta år ett antal forskare att under sommaren 1984 studera föryngringsmöjligheterna inom vissa av verket indelade områden ovan den tidigare skogsodlingsgränsen. Forskarna har redovisat sina synpunkter på det framtida föryngringsarbetet i fjällnära områden i en rapport till domänverket i oktober 1984. Det påpekas i rapporten att osäkerheten är stor vid skogsförnyelse i dessa områden. Forskarna anser dock att det bör vara möjligt att få ny skog på huvuddelen av de för skogsbruk indelade områden ovan tidigare skogsodlingsgräns som forskargruppen besökt. Vid beslut om i vilken takt dessa områden bör avverkas framhålls i rapporten att kunskaperna om föryngring i svåra lägen kan ökas genom forskning. Bland de mera detaljerade rekommendationer som forskarna lämnar kan nämnas förord för en begränsning av hyggesstorleken till maximalt 40 ha inom det

aktuella området. Från allmänekologisk synpunkt anses det nämligen önskvärt att hyggesstorleken minskas så att en mosaik av skog i olika successionstillstånd skapas. Det har i sammanhanget ansetts viktigt att betona att markberedning i form av hyggesplogning bör minimeras och att andra mera skonsamma metoder bör användas.

Utskottet vill för sin del understryka skogsvårdslagens stadgande om att avverkning inte får ske på annat sätt än genom röjning eller gallring som främjar skogens utveckling eller genom slutavverkning som är ändamålsenlig för anläggning av ny skog. Utskottet anser i enlighet härmed att forskarnas nyss återgivna uttalanden bör bli vägledande för skogsbruket i här ifrågavarande områden. Som också framhålls i rapporten skulle en minskning av hyggesstorleken och den fullständiga hyggesrensningen samt tillskapandet av en mosaik med skog i olika utvecklingsfaser också starkt gynna spridningen av de för rennäringen så viktiga hänglavarna i detta område. Forskarna framhåller i sammanhanget att ett bländnings-skogsbruk naturligtvis skulle ha en än positivare inverkan på hänglavproduktionen. Utskottet delar denna uppfattning men vill starkt understryka att denna avverkningsform bör användas endast om den medger godtagbar föryngring. Som lantbruksstyrelsen bl. a. framhållit utgör hänglavsinventeringen, liksom den tidigare redovisade urskogsinventeringen, en viktig del i det beslutsunderlag som skall ligga till grund för hur skogsbruket bör bedrivas med hänsyn till andra markanvändningsintressen i det fjällnära området. Enligt lantbruksstyrelsens mening bör det för områden ovanför skogsodlingsgränsen där motstridiga markanvändningsintressen föreligger vara möjligt att avvakta med ingripande skogsbruksåtgärder intill dess sådan planering genomförts. I anslutning härtill vill utskottet för sin del förorda största möjliga återhållsamhet med skogsbruksåtgärder i de av samebyarna i hänglavsinventeringen utpekade särskilt viktiga områdena i avvaktan på resultatet av den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötseområdet.

Vad gäller inhämtande av utökat kunskapsunderlag vill utskottet betona angelägenheten av fortsatta insatser på förevarande område. Det kan nämnas att skogsstyrelsens forskningsnämnd inom området för tillämplad skogsproduktionsforskning också angivit att en prioriterad inriktning bl. a. bör vara "Skogsförnyelse i svåra klimatlägen".

Utskottet får i sammanhanget erinra om vad som i 7 § förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket föreskrivs i fråga om hänsyn till naturvårdens och andra allmänna intressen i samband med prövning av frågor om stöd. Denna bestämmelse har tillkommit bl. a. för att effekterna av den i skogsvårdslagstiftningen föreskrivna hänsynen inte skall bli verkninglösa genom att staten ger ekonomisk stimulans. Så t. ex. skall skogsvårdsstyrelsen numera inte bevilja bidrag till dikningsföretag och återväxtåtgärder på marker som har särskilt värde från naturvårds- eller kulturminnesvårdssynpunkt. Motsvarande princip gäller givetvis även för det

statliga stödet till skogsbruket i nu ifrågavarande områden. Samma princip bör tillämpas även på marker som är av särskild betydelse för rennäringen, exempelvis flyttled eller nattbetesplats.

Självfallet bör principen tillämpas även i samband med prövning av fråga om en åtgärd skall stödjas av sysselsättningspolitiska skäl.

Av den lämnade redogörelsen torde emellertid framgå att syftet med de motionsyrkanden om avverkningsstopp, m. m. som nu behandlats kommer att i hög grad tillgodoses utan att riksdagen behöver företa någon åtgärd av det slag som anges i motionerna. Flera av motionsyrkandena är vidare sådana, att ett biträdande av desamma skulle förutsätta ingripanden som är främmande för nuvarande äganderättsbegrepp. Utskottet föreslår därför — med hänvisning till det anförda — att motionerna 452 (c), 504 (m) yrkande 3, 847 (s), 849 (vpk) yrkande 3 i förevarande del, 902 (fp) yrkande 5 och 1854 (m) lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida. Även motion 849 (vpk) yrkande 3, såvitt avser fjällskogsblädning m. m., och motion 680 (c) bör lämnas utan riksdagens ytterligare åtgärd.

Vad utskottet i övrigt under detta avsnitt anför om nödvändigheten av att iakttä stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de s. k. fjällnära skogarna och de synpunkter utskottet lagt på frågan om förbättrat samrådsförfarande, skonsammare skogsskötselmetoder m. m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förvaltningen av fjällnära skogar

Enligt motion 680 (c) bör riksdagen uttala sig för att domänverket genom ägande och långtidsarrende upplåter de fjällnära skogarna till ortsbefolkningen och att skogarna bör skötas med småskaliga metoder.

Utskottet vill framhålla att det instruktionsenligt ankommer på domänverket att i sin verksamhet vidta de åtgärder för förvärv eller avyttringar av mark, m. m. som lämpligen erfordras. Verket har därvid bl. a. att fullfölja såväl uppgiften att på lång sikt åstadkomma bästa möjliga samlade ekonomiska utbyte som uppgiften att därvid prestera ett från företagsekonomisk synpunkt rimligt årsresultat. För domänverket såsom för andra skogsägare gäller därvid såväl skogsvårds- som naturvårdslagstiftningens krav. Utskottet anser sig under angivna förhållanden inte böra förorda någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 680 (c) i denna del. Den avstyrks därför.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avverkning m. m. i de fjällnära skogarna*
 - a) att riksdagen i vad avser avverkningsstopp m. m. lämnar motionerna 1983/84:452, 1983/84:504 yrkande 3, 1983/84:847,

1983/84:849 yrkande 3 i denna del, 1983/84:902 yrkande 5 och 1983/84:1854 utan ytterligare åtgärd,

b) att riksdagen i vad avser fjällblädning m. m. lämnar motionerna 1983/84:680 och 1983/84:849 yrkande 3, båda i denna del, utan ytterligare åtgärd,

c) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet i det föregående anført om återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i fjällnära skogar, m. m.,

2. *beträffande förvaltningen av fjällnära skogar*

att riksdagen avslår motion 1983/84:680 i denna del.

Stockholm den 6 december 1984

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), John Andersson (vpk), Jan-Eric Virgin (m), Lennart Brunander (c) och Lars Ernestam (fp).

Reservationer

1. Avverkning m. m. i de fjällnära skogarna (mom. 1 c)

John Andersson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "av renskötselområdet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del understryka skogsvårdslagens stadgande om att avverkning inte får ske på annat sätt än genom röjning eller gallring som främjar skogens utveckling eller genom slutavverkning som är ändamålsenlig för anläggning av ny skog. Utskottet anser i enlighet härmed att forskarnas nyss återgivna och övriga uttalanden bör bli vägledande för skogsbruket i här ifrågakvarande områden. Som också — — — (= utskottet) — — — fjällnära området. Enligt lantbruksstyrelsens mening bör det

för områden ovanför skogsodlingsgränsen där motstridiga markanvändningsintressen föreligger vara möjligt att avvakta med ingripande skogsbruksåtgärder intill dess sådan planering genomförts. Utskottet delar dessa synpunkter och vill i detta sammanhang förorda största möjliga återhållsamhet med skogsbruksåtgärder i de av samebyarna i hänslavsinventeringen utpekade särskilt viktiga områdena, i avvaktan på resultatet av den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötselområdet.

2. Avverkning m. m. i de fjällnära skogarna (mom. 1 c)

Lars Ernestam (fp) anser att i utskottets yttrande på s. 18 mellan de stycken som börjar med "Självfallet bör" och "Av den" bort ingå ett avsnitt av följande lydelse:

Som utskottet i det föregående framhållit har under senare tid åtskilligt nytt material framkommit som bör vara ägnat att medverka till att underlätta lösningen av de intresse motsättningar som finns när det gäller de fjällnära skogarna. Naturvårdsverket och skogsstyrelsen har lagt fram resultatet av sin urskogsinventering, lantbruksstyrelsens hänslavsinventering ger värdefulla uppgifter om rennäringens villkor och inom kort kommer resultatet av naturvårdsverkets fjällutredning att föreligga. Försök med samordnad markanvändningsplanering pågår, vilka bl. a. i Jämtlands län kommit ganska långt på väg.

Utskottet har nyss understrukt nödvändigheten av stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de fjällnära skogarna, framför allt i de hänslavs bärande skogsområden som är särskilt viktiga för rennäringen. Utskottet anser för sin del att man i avvaktan på fastläggandet av ett säkerställandeprogram över huvud taget inte bör företa några avverkningsar inom området, om rennäringens eller naturvårdens företrädare motsätter sig dessa. Detta innebär att utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motion 1983/84:902 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp). Såvitt avser statens mark bör den önskvärda återhållsamheten kunna åstadkommas genom erforderliga direktiv från de skogsvårdande myndigheterna eller, om så erfordras, från regeringen. Skulle utvecklingen på enskild mark påfordra särskilda åtgärder utgår utskottet från att ansvariga myndigheter riktar uppmärksamheten härpå.

Regeringens uttalanden om att skogsområdena Pärälven, Dellikälven och Kirjesålandet skall bevaras för framtiden är mot bakgrund av vad utskottet nyss anfört självfallet att hälsa med tillfredsställelse. Dock anser utskottet att man bör gå i författning om att snarast ge de tre områdena ett mera permanent skydd, bl. a. genom att överföra desamma till naturvårdsfonden. Vad nu sagts gäller även de 52 urskogsområden som domänverket och naturvårdsverket kommit överens om att skydda.

3. Förvaltningen av fjällnära skogar (mom. 2)

Einar Larsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Sven Eric Lorentzon (m), Jan-Eric Virgin (m), Lennart Brunander (c) och Lars Ernestam (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

"Utskottet finner för sin del att motion 1983/84:680 av Börje Hörnlund och Per-Ola Eriksson (båda c) innehåller flera värdefulla synpunkter. Som i det föregående utförligt redovisats har det under senare tid förts en omfattande debatt om domänverkets planer på avverkning av fjällnära skogar. Debatten har framför allt berört domänverkets avverkningsmetoder med stora sammanhängande kalytor. Detta har skapat problem för samernas rennäringssintresse. Forskarna har varnat för svåra återbeskogningsförhållanden. Fjällbefolkningen är också tveksam till de klimat- och rekreationsmiljöförändringar som följer av skogsbruk med stora kalhyggen.

I likhet med motionärerna anser utskottet att det skulle vara intressant att pröva den skogsskötselmetod som mera liknar småskogsbrukets i fjällnära skog, dvs. gallring, viss blädning samt mycket små kalytor. Ett sådant skogsbrukssätt låter sig inte förenas med storskogsbrukets sätt att driva skogsavverkning. Däremot borde enskilda skogsbrukare ha goda möjligheter att gå så varsamt fram att både skogliga betänkligheter och ortsbefolkningens betänkligheter skulle upphöra. De som lättast klarar av ett sådant skogsbrukssätt torde vara den ortsbundna befolkningen. Praktiskt kan detta förverkligas på flera sätt. Dels kunde områden överlätas med äganderätt till ortsbefolkningen, dels skulle man kunna använda en form med långtidsarrenden. Med skisserad handlingslinje skulle man vinna såväl ett visst utnyttjande av skogarnas produktionsförmåga som behövliga arbetstillfällen, samt klara de krav som naturvårdare, rennäringens företrädare och övrig ortsbefolkning ställer.

Enligt utskottets mening talar flera skäl för att riksdagen hos regeringen begär initiativ till en undersökning rörande möjligheterna att få till stånd en mera utbredd användning av sådana småskaliga skogsskötselmetoder, som är bättre anpassade till förhållandena i de fjällnära skogsområdena. Utskottet anser vidare att konflikt mellan olika näringsintressen i området skulle kunna undvikas om samerna på sätt som ovan redovisats genom ägande disponerade de berörda markområdena. Förutsättningarna för sådana förändringar i ägostrukturen bör närmare utredas.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *förvaltningen av fjällnära skogar*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1983/84:680 i denna del,

Särskilda yttranden

1. Avverkning m. m. i de fjällnära skogarna (mom. 1 c)

Einar Larsson och Lennart Brunander (båda c) anför:

Utskottet understryker i detta betänkande att det finns anledning att iakttäta stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de fjällnära skogarna. Detta gäller framför allt de av samebyarna i hänglavsinventeringen utpekade särskilt viktiga områdena, i avvaktan på resultatet av den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötselområdet. Utskottet uttalar sig i sammanhanget för en utveckling och effektivisering av samrådsförfarandet mellan skogsbruk och rennärning. Vidare betonas behovet av skonsammare skogsskötselmetoder i området. Vad utskottet i förevarande sammanhang anför bör riksdagen enligt utskottets mening som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet gör sina uttalanden i samband med prövningen av sju vid årets början väckta motioner med förslag till åtgärder av olika slag i syfte att bevara de fjällnära skogarna. Självfallet är det prövningen av dessa motioner som motiverar att utskottet gör uttalandena. Normalt brukar detta redovisas så att utskottet i förekommande fall föreslår att riksdagen med anledning av berörda motioner gör ett tillkännagivande. Det hade därför varit naturligt att utskottets hemställan i moment 1 c) hade utformats med en sådan formulering.

Då vi emellertid anser att ett enhälligt uttalande från utskottets sida på denna punkt bör ha ett värde i sig, vill vi inte göra frågan om hemställans utformning till föremål för särskilt yrkande.

När utskottet talar om att stor återhållsamhet skall iakttas med bedrivande av skogsbruk i de fjällnära skogarna förutsätter vi att den markanvändningsplanering som numera igångsatts bedrivs effektivt och med all möjlig skyndsamhet. Givetvis är det angeläget att vi så snabbt som möjligt får klarhet i fråga om hur de olika markanvändningsanspråken på bästa sätt skall kunna tillgodoses.

I detta sammanhang finns ingen anledning att bestrida att varje form av restriktioner när det gäller skogsbruket givetvis kan medföra problem när det gäller sysselsättningen inom området. I och för sig är det emellertid inte säkert att ett återhållsamt skogsbruk av det slag utskottet förordar behöver orsaka en minskad sysselsättning. Ett visst bortfall av avverkningsåtgärder kan sålunda kompenseras genom ökade insatser i fråga om skogsvårdsåtgärder. En tillämpning av sådana mera småskaliga skogsbruksmetoder, som närmare berörs i reservation 3, kan också bidra till ökade arbetstillfällen.

När det gäller arbetssituationen vid inlandssågverken vill vi framhålla, att virkesflödet från fjällkommunerna normalt endast till en mindre del går till dessa sågverk. Det är sålunda inte så mycket avverkningens omfattning som fastmer andra faktorer som styr virkesflödets riktning.

Eftersom det hittills visat sig svårt att få fram tillräckligt hårdigt föröyng-

ringmaterial för det fjällnära skogsområdet vill vi slutligen nämna att en ökad satsning på åtgärder i syfte att dra fram plantmaterial, särskilt anpassat för ifrågavarande klimat och markförhållanden bör kunna övervägas, bl. a. i sysselsättningsfrämjande syfte.

2. Avverkning m. m. i de fjällnära skogarna (mom. 1 c)

John Andersson (vpk) anför:

För det första så delar jag inte fullt ut de värderingar och slutsatser som anförs i betänkandet. Exempelvis redovisar utskottet ett antal orsaker varför skogsnäringen under senare år visar ett ökat intresse för att utnyttja de fjällnära skogarna. Enligt min mening utelämnas ett tungt vägande skäl för detta intresse, kanske det tyngsta, nämligen den överavverkning som har skett på statens skogar. Enligt skogsstyrelsens överslagsberäkning utgör den på lång sikt möjliga slutavverkningsytan 28 500 ha, vilket kan jämföras med en genomsnittlig slutavverkning av 46 800 ha, under perioden 1970/71 – 1979/80 enligt riksskogstaxeringens stubbinventering.

Nu påverkar dylika skilda uppfattningar inte de förslag till åtgärder som utskottet förordar och vilka jag anslutit mig till, men jag har ansett det vara angeläget att markera detta.

Jag har i stort sett anslutit mig till de överväganden som utskottet gjort beträffande avverkning m. m. i de fjällnära skogarna, men jag anser att de åtgärder som utskottet föreslår inte är till fyllest och att ett tillräckligt beslutsunderlag för ett ställningstagande till markanvändningen i dessa områden i dag inte föreligger. Motiveringen för detta är följande:

Utskottet understryker att de områden som innefattas i vad som allmänt kallas fjällnära skogar hör till de värdefullare områdena i vårt land. Detta vill jag ytterligare understryka genom att erinra om att dessa områden ingår i det område som benämns som Europas sista vildmark. Inte minst med tanke på Sveriges agerande internationellt för skydd av natur är det av utomordentlig betydelse att vårt land såväl ur nationellt som internationellt perspektiv tar ett ansvar för den resurs som nämnda område utgör. Att frågan om annan markanvändning än skogsbruk är viktig, ja t. o. m. viktigare, framgår också i rapporten från forskarna, där det bl. a. heter:

Domänverket har önskat få våra synpunkter på möjligheterna att förnya skogen i fjällnära områden. Även om vi anser att förnyelse av skogen är en viktig fråga tycker vi, att frågorna om hur marken skall användas i dessa områden är än viktigare. Härvid är rennäringens behov, behovet av sysselsättning i skog och industri främst på lokal nivå, vilka områden som bör lämnas orörda av naturvårdsskäl och för forskning samt områden som kan gynna en uppbyggnad av turistnäringen, viktiga frågor som också måste beaktas.

Av det här kan den slutsatsen dras, och som i skilda sammanhang krävs, att ett allmänt avverkningsstopp i de fjällnära skogarna — ett slags moratorium — införs. Nu är detta av skilda skäl inte möjligt. Förutom statens

mark berörs också privat- och allmänningsskog. Ett avverkningsstopp skulle dels vara främmande för nuvarande äganderättsbegrepp, dels vara oförenligt med nuvarande lagstiftning, om höga ersättningskrav skall undvikas. Nu ägs de två nordligaste länens fjällnära skogar till övervägande delen av staten under domänverkets förvaltning. Detta innebär självfallet att det kommer att få stor betydelse vilken inriktning användningen av dessa områden får, och här har regering och riksdag möjlighet att styra den framtida användningen.

Som jag förut nämnt så anser jag att ett tillräckligt beslutsunderlag för att bedöma och ta ställning till den framtida markanvändningen i dessa områden i dag inte föreligger. Därför anser jag att hela frågekomplexet kring de fjällnära skogarna, utöver de undersökningar som nu pågår, måste utredas omgående. I detta utredningsarbete, som bör klaras av under en femårsperiod, måste både nuvarande och framtida värden av annan markanvändning än skogsbruk beaktas.

Då det gäller domänverkets avverkning ovan skogsodlingsgränsen är denna tänkt ske under en 40-årsperiod. Efter överläggningar mellan domänverket och naturvårdsverket och efter regeringens beslut om tre områden, så återstår knappt 60 000 ha av de 83 000 ha som domänverket indelat för avverkning. Här kan man räkna fram en årlig avverkningskvantitet och på basis av detta medge en 5-årig avverkningsperiod, dvs. den tänkta tiden för utredningsarbete. Huvudregeln för denna avverkning bör, förutom vad utskottet har uttalat, vara att den skogskvantitet som tillåts avverkas skall tas ut så det ej omöjliggör ett framtida beslut att lämna de fjällnära skogarna orörda.

När det gäller vad som bör utredas anser jag bl. a. följande vara angeläget.

- Rennäringens framtid, behov av orörda marker m. m.
- Markanvändningsplan med en biologisk gräns för skogsbruk. Planen bör ta ställning till rennäring—turism—skogsbruk—skyddad skog och eventuellt annat intresse.
- En allsidigt sammansatt expertgrupp tillsätts för att pröva förnyingsmöjligheterna.
- Bl. a. med tanke på inlandssågarnas situation, deras behov av virke etc. bör även utredas vilken omfattning överavverkningen har på de aktuella fjällreviren samt vilket virkesförråd dessa revir har nedanför SO-gränsen. Frågan om ett slopat avkastningskrav för domänverket i Norrlands inland bör studeras liksom frågan om extra insatser erfordras för skogsvårdsåtgärder i detta område.

Sammanfattningsvis innebär det jag här har anfört att det skulle vara möjligt, utan nämnvärda hinder för skogsbruket, att erhålla ett beslutsunderlag som gör det möjligt att avgöra frågan hur vi skall förvalta Europas sista vildmark. Då det inte varit möjligt att få gehör för nu redovisade synpunkter i utskottets uttalande kommer jag i annat sammanhang att återkomma till riksdagen med förslag angående dessa områden.

Konstitutionsutskottets yttrande*Bilaga***1984/85:3 y****över vissa motioner om bevarande av fjällnära skogar***Till jordbruksutskottet*

Jordbruksutskottet behandlar f. n. ett antal under den allmänna motionstiden 1984 väckta motioner i vilka föreslagits ett riksdagsuttalande om bevarande av vissa s. k. fjällnära skogsområden (se bilagda sammansättning).

Mot bakgrund av gällande regler om kompetensfördelningen mellan riksdag och regering har jordbruksutskottet hemställt om konstitutionsutskottets yttrande över förslag om ett riksdagsuttalande om bevarande av vissa specifika skogsområden, utifrån de synpunkter konstitutionsutskottet har att företräda.

Statens naturvårdsverk och domänverket har i skrivelse den 3 juli 1984 hemställt att regeringen beslutar om dispositionen av tre särskilt angivna s. k. urskogsområden, nämligen Pärälven i Jokkmokks kommun, Dellikälven i Arjeplogs kommun samt Kirjesålandet i Storumans kommun. I skrivelse den 5 oktober 1984 har statens naturvårdsverk bl. a. anfört att naturvårdsverket och domänverket kommit överens om att skydda 52 urskogsområden. Samtliga områden bör enligt naturvårdsverket överföras till naturvårdsfonden i vad avser mark som nu redovisas på domänfonden samt, i vad gäller staten tillhörig mark i övrigt, upptas på naturvårdsfonden.

Domänverket har i skrivelse till regeringen den 29 oktober 1984 begärt att få driva skogsbruk inom vissa angivna arealer inom Pärälven, Dellikälven och Kirjesålandet.

I beslut den 15 november 1984 har regeringen uttalat att skogsområdena Pärälven, Dellikälven och Kirjesålandet är av sådan betydelse från naturvårdssynpunkt att de skall bevaras för framtiden. I beslutet föreskrev regeringen att avverkning av skog inom dessa områden inte fick ske. Vidare anfördes att regeringen senare kommer att ta slutlig ställning till formerna för skydd och förvaltning av dessa tre områden liksom övriga 52 områden.

Konstitutionsutskottet har beträffande den nu aktuella kompetensfrågan inte funnit anledning att göra annat uttalande i ärendet än att det från konstitutionell synpunkt inte föreligger något hinder mot att riksdagen prövar de i motionerna framförda förslagen om åtgärder från regeringens sida i fråga om bevarande av s. k. fjällnära skogar.

Stockholm den 22 november 1984

På konstitutionsutskottets vägnar

OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Yngve Nyquist (s), Bertil Fiskesjö (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Kerstin Nilsson (s), Gunnar Björck i Värmdö (m), Sture Thun (s), Elisabeth Fleetwood (m), Ove Eriksson (m), Bengt Kindbom (c), Sören Lekberg (s), Lars Ernestam (fp) och Marie-Ann Johansson (vpk).

*Jordbruksutskottet kansliet***Sammanställning****över motionsyrkanden om bevarande av fjällnära skogar**

Under allmänna motionstiden 1984 har följande sju motioner väckts med förslag om åtgärder till skydd för de s. k. fjällnära skogarna.

Motionsyrkandena

m 452 av Martin Olsson och Karin Israelsson (båda c):

rd bör uttala sig för att — i avvaktan på ställningstagande till pågående utredningars förslag — inga avverkningar eller andra skogsbruksåtgärder får ske i de fjällnära skogar där intressemotsättning föreligger mellan naturvårds- eller rennäringensintressen å ena sidan och skogsbruksintressen å den andra sidan (åberopade utredningar är verkställda inventeringar av urskogar och lavbärande skogar samt samerättsutredningen).

m 504 av Anita Bråkenhielm och Blenda Littmarck (båda m) yrkande 3:

rd bör hos regeringen anhålla om åtgärder för att på sätt som i motionen anförts hindra kortsiktigt motiverat överutnyttjande av de fjällnära skogarna (genom direktiv från skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna bör återhållsamhet kunna åstadkommas).

m 680 av Börje Hörnlund och Per-Ola Eriksson (båda c):

rd bör som sin mening ge regeringen till känna att domänverket genom ägande eller långtidsarrende bör upplåta de fjällnära skogarna till ortsbefolkningen och att skogarna bör skötas med småskaliga metoder.

m 847 av Margot Wallström m. fl. (s):

rd bör som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande bevarande av fjällskogar (efter en sammanväg-

ning av olika intressen bör en mark-
användningsplan upprättas: i förs-
ta hand är det angeläget att få fram
ett skogspolitiskt beslut rörande de
statliga skogarna).

*m 849 av Lars Werner m. fl. (vpk)
yrkande 3:*

rd bör som sin mening ge regering-
en till känna vad som i motionen
anförts om avverkning ovanför den
gamla skogsodlingsgränsen (t. v.
avverkningsstopp; undersök om
det i vissa fall kan tillåtas stamvis
blädning; om så är möjligt bör re-
geringen ta initiativ till ändring av
skogsvårdslagen).

*m 902 av Jan-Erik Wikström m. fl.
(fp) yrkande 5:*

rd bör hos regeringen begära att in-
venterings- och planeringsarbetet
för skogarna snarast genomförs
och att ett säkerställande program
fastläggs samt att i avvaktan härpå
sådana avverkningar inte tillåts
som naturvårdens och rennäring-
ens företrädare motsätter sig.

*m 1854 av Tore Nilsson och Hans
Wachtmeister (båda m)
yrkande 1:*

rd bör hos regeringen begära utred-
ning om huruvida avverkning av
den fjällnära skogen är tillåtlig en-
ligt naturvårdslagen.

D:o yrkande 2:

rd bör som sin mening ge regering-
en till känna att avverkningarna
skall inställas i avvaktan på den be-
gärda utredningen.